

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Banî Numărul

Manuscrisele nepublicate nu se înapoează

Abonamentul 18 Lei pe an

Ce-i prea mult nu e sănătos

Este o margine în toate, în lumea intelectuală ca și în cea fizică, peste care nu poți trece nepedepsit. O impresiune mai mult în transportul unui sentiment, un grăunte de nisip mai mult într-o cumpănă, răstoarnă armonia întregului echilibru.

Asemenea reflecțiuni ne făceam când am aflat rezultatul alegerii delegaților consiliului comunei Constanța de la S corent, pentru alegerea a doi membri în consiliul județian, reprezentând plasa Constanța, alegere ce a avut loc la 20 corent la reședința plășei în Caramurat.

Cu toată stăruința minorității consiliului spre a se numi măcar un delegat de naționalitate română, majoritatea n'a primit pe nici unul, din trei propuși pe rând, ci a ales pe d-nii Mardiros Locmanian, Abdula Zaid și Al. Lagaride din sinul consiliului și pe d. Abdulhamid Hagi Ismail Osman și Eugeni Cosmiadi, ca cei mai impuși cetățeni ai orașului, primul fiind-că este fiul episcopului Giamiei Principale, iar secundul fiind-că... n'are absolut nici o avere în orașul Constanța.

Dar despre alt-ceva să vorbim acum.

Legea Dobrogei poruncește că toate elementele autohtone ale Dobrogei să fie reprezentate în corpurile electiv județene și comunale și așa s'a urmat până acum, cu prisosință în favoarea elementelor eterogene, eterodocse și eteroglate ale orașului și județului Constanța.

Dupe ultimul recensământ, statistica pe anul 1896, sunt în județul nostru, inclusiv orașul Constanța, după naționalitate: 59.136 Români; 30.412 Turci-Tatari; 11.739 Bulgari; 3.636 Greci; 3.362 Germani; 921 Armeni, restul până la 112.227, întreaga populațiune, diferite alte naționalități.

Dacă este așa, că Românii sunt mai

mulți la număr, în județ, de cât celelalte naționalități împreună; dacă chiar în orașul Constanța, ei constituie majoritatea relativă, (2519 suflete contra 1060 Bulgari, 2460 Greci, 2202 Turci și Tatari) drept e, frumos și equitabil e, ca ei, elementul dominant și domnitor, după ce că abia sunt reprezentați la comuna de reședință și la camera de comerț, să n'aibă nici un reprezentant în consiliul județian!

Nu e revoltător ca, pe lângă atâți proprietari, oameni instruiți, titrați și cu greutate, să dispue de soarta județului nu Locmanian și nu Cosmiadi! Punem această întrebare alegerilor Constanței și îi rugăm să ne răspundă: aprobă ei această expansiune antiromânească a d-lui Coiciu și Compania?

Nu credem una ca aceasta, fiind-că e imposibil ca elementele acestue să fi uitat până într-o atâta sentimentul de recunoștință pentru foloasele de care se bucură în urma libertăților ce au fie-care în parte; fiind-că e imposibil ca Musulmanii să fi uitat ocrotirile și concesiunile ce le sunt acordate; pentru că e imposibil, ca cu toți împreună, să fi uitat, așa de curând, starea de prosperitate în care cu toții au ajuns în urma milioanei versate aci de peste Dunăre.

Noi nu suntem guvernul român, negreșit, dar țiarul nostru reprezintă aci *Romanismul* și în numele lui vorbim acum, ca și altă dată când trebuia să combatem o pretinsă ividentă bulgaro-greacă.

Noi, de la acest țiar, am trăit în lumea politică a luptelor de naționalitate, știm să dăm fie-cărui ce este al său. Să se fi uitat oare tenacitatea cu care apărăm o dată drepturile cetăței Constanța, contra unui prefect care călcase în picioare toate drepturile orașeșilor? Nu credem și n'am dori să ni se sdrobească această iluziune.

Vom vorbi dar, spunând întreg gândul nostru, cu aceeași franchețe cu care vorbeam guvernului central în 1892: este inadmisibil ca cetățenii Constanței să aprobe faptul de dușmănie al consiliului comunal, decisiunea de la 8 Ianuarie, căci atunci, cu drept cuvânt, s'ar produce o gravă reacțiune în spirite, care numai folositoare cetățenilor Constanței n'ar putea fi. S'ar putea întâmpla să vie la putere un ministru mai gelos de prestigiul ce se cuvine Romanului în țara lui, un om care să nu mai fie atâta socoteală, cum nu ține acum consiliul comunal condus de d-l Coiciu, de legea specială a Dobrogei și de sigur nu un Locmanian sau Pencioff, ar apăra atunci dreptul cetăței.

Să ni se permită nouă, cari n'am avut până acum de cât cuvinte bune la adresa populațiilor locale autohtone, a le atrage atențiunea asupra infamiei ce săvârșește d-l Coiciu, nu pentru că din această trădare a intereselor generale și românești ar putea rezulta vre-o periclitare a intereselor statului român în Dobrogea, pentru care l'a ferit Dumnezeu de a fi destul de destoinic, ci pentru tendințele sale criminale de învrajăirea pacinicilor populațiuni ale acestui pământ, care nu poate fi de cât românesc pe viitor ori cât ar fi de blestemat de populațiunile trecute.

Ne întoarcem acum la guvernul central, întrebându-l: ce acest rezultat am ajuns, după 18 ani, ca românii să fie de batjocura unui Coiciu și Locmanian, în casa lui?

E prea mult și nu poate fi sănătos.

UN PRIMAR CRIMINAL

Am mai dis'o, nu știm ce să mai credem, ori noi suntem nebuni, curat, ori guvernului central l'a paralizat Dumnezeu toate simțurile. O lume întreagă, din

Constanța, din județ și chiar din capitala, vede mișelii ce d-l Coiciu comite în cestiunea cartierului românesc, voină să-l strămute pe moșia sa, pământ rural, neaccesibil străinilor, cărora se reserva cele 1000 locuri virane din interiorul orașului, numai cei doi prefecti, ce avem acum în Constanța, nu ved, nu aud nimic, numai ministrul țerei nu vor să știe nimic.

Dar faptele nu sunt de domeniul abstracțiilor; veniți, vedeți și examinați meidanurile comunei: pipaiți și iscaliți planurile de parcelarea moșiei d-lui Coiciu, în mâinile unui funcționar al primăriei, aproape acoperite de iscalituri, pe când acele ale cartierului românesc sunt albe de trei ani de zile și vă veți convinge că primarul Constanței M. Coiciu, este cel mai criminal primar din câți a putut avea țara românească.

Trei ani de zile abia s'au putut parcela 7 hectare și jumătate teren al comunei, pe când ale sale 200 hectare au fost gata și vindute aproape numai în 10 zile; trei ani n'a făcut nimic cu toate ordinele primite de la centru, iar acum când i s'a înfundat, numindu-se comisia de infrumusețare a orașului, care n'ar stânjeni înființarea noului cartier, credem noi, d-sa s'a apucat înainte de scirea și își parcelează moșia și o și vinde numai în câte-va zile.

Spuneți-ne d-lor Miniștri, cum să calificăm faptul că d-vs. îl lăsați să facă aceasta în calitate de primar?

Ce urmărit'a d-l Coiciu când a votat membrilor acestei comisiuni câte 60 lei diurna pe zi? iar comisiunea nu s'a întrunit de 4 luni de zile de când e numită?

O infamie nouă va încuveniți și pe cei mai încăpăținați nătâng, căci tot mai sunt în oraș, de predispozițiile primăricești ale d-lui Coiciu. Mai zilele trecute s'a votat bugetul de către consiliul comunal. Intre altele s'a trecut la veniturii, din vîndarea locurilor virane în oraș și la vii suma de 5.000 lei, în loc de 30.900, cât figura anul trecut și de 250.000, cât s'a încasat în cei doi ani anteriori. D-l consilier P. Grigorescu a susținut să se lase cel puțin tot cifra din anul trecut, pe motivul atâtor locuri virane ce stau degeaba în interiorul orașului, plus prevederea cartierului românesc, care urmează să aduca casei comunale câte-va decimii de mii de lei.

Consiliul comunal după stăruința d-lui primar, nu e bine a se mai vinde

din locurile virane, a l. s. Grigorescu, menționat la veniturii din vîndări de locuri suma de 5.000 lei, ce se acopere chiar numai din zărieri și diferențe la locurile deja vindute.

Știu locuitorii Constanței ce înseamnă aceasta alocațiune bugetară! Ea însemnează a nu se vinde locuri virane de cât pentru aceasta sumă, în anul ce vine, căci ori-ce s'ar încasa peste prevederea bugetară de 5.000 lei, trebuie să treacă la economii, cari nu se pot cheltui, după legea comptabilității generale a statului, de cât peste doi ani de la acea dată încolo, cu alte cuvinte a nu se mai vinde absolut nici un loc viran pe viitorul an financiar 1897-98, bine înțeles, nici acele proiectate pentru cartierul românesc.

Mat e cine-va ne convins de mișelia d-lui Coiciu, la care face complicit și pe niște inconștienți ca d-nii Techari Caraciali, Abdula Hagi Zaid, G. Ștebanescu și cei-alți consilieri cu botnița de nas?

Mat e cine-va din publicul românesc care să-l creadă, că prețiaa pentru care nu se face cartierul promis, ar fi o omisia de infrumusețare?

Are de a face ceva această comisie cu cestiunea noului cartier?

Credem că numai cei cu chimirel plin de monedă calpă a lui Coiciu pot susține una ca aceasta. Pentru noi și pentru toată Constanța, primarul Coiciu este un primar criminal.

INFORMAȚIUNI

Ziarul n'a apărut Duminica trecută din cauza unei neînțelegeri cu tipograful d-l Dimitrie Nicolaescu, care a devenit și antreprenor al băilor primăriei. Sub diferite pretexte nici unul din cei doi tipografi nu veșc a ne tipări ziarul, din care cauza suntem siliți a tipări ziarul în alt oraș. Administrația nu pare a fi streina de aceste incidente. Momentul e bine ales. Rugăm pe abonați a nu se sinchisi de aceasta, nu vor perde nimic.

Vom reveni.

D-l C. Protopopescu a fost numit pe ziua de 15 Ianuarie revizor școlar al județului Ialomița, iar în locul d-sale la Constanța a fost numit un domn Antonescu.

D-l Protopopescu a plecat la 19 corrent la noul său post, în regretele a o

sumă de ani și a știut să câștige în timpul de doi ani cât cu alăta inteligență a condus revizoratul acestui județ.

O nouă nenorocire pe capul populației rurale.

După prestații, pentru care se globește județul cu peste 200.000 lei, rețagițe neincasabile de la 1882 și după comane, pentru care atâtea mii de locuitori au fost condamnați la câte 5—10 lei amenda, o nouă nenorocire pe capul locuitorilor: tizicurile, singurul combustibil mai în toată Dobrogea.

Locuitorii cătunei Chiostel au reclamat d-lui inspector administrativ d-r Munteanu, că sub-prefectul plășei Medjidia n d. în judecata pentru neîndeplinirea porocilor date de a și strămuta din ogrădi, la marginele satului, tizicurile cu care își încălzesc casele și își pregătesc focurile; chemându-l acolo să se convinge că le este imposibil, să plătească pagube enorme în economia rurală și domoestă, a la ascultare acestei porocilor.

Nu știu ce va face d-l d-r Munteanu, în tot cazul va fi bine, aceasta fiind o nouă argie asupra populației rurale.

Incepem a publica *Memoriul* asupra administrației județului Constanța, iscalit de peste 150 fruntași români din județul Constanța și prezentat d-lor Prim-Ministru și Ministru de Interne de către delegația aleasă la întrunirea publică din Medjidia, ținută la 29 Decembrie anul trecut.

Ne pare bine că cea mai mare parte din argumentele ce acest *Memoriu* aduce, pentru combaterea actualului sistem de administrație a județului, au fost tratate pe rând în ziarul nostru, căpătând ast-fel confirmarea unui respectabil număr de cetățeni aleși.

În privința soluțiilor de dat, diferind intru cât-va de cele ce *Memoriul* propune, vom arăta și des-olta propunerile noastre începând în numărul viitor.

MEMORIU

ASUPRA

ADMINISTRAȚIUNII JUDEȚULUI CONSTANȚA

În ziua de 23 Noembrie 1878, din neuitată și scumpa ort-carui bun român. Majestatea Sa Regele Carol I, pe atunei Domn, ordonă oștilor Române să treacă Dunărea și să pună stăpânire

pe Dobrogea, aceasta fiica raslațită de veacuri de la sinul Patriei Mune.

În proclamația pe care M. S. a adresat-o populațiilor Dobrogei se glăsuia: Dobrogeni! De astăzi înainte numai legea desbatută va dispune de voi.

Această asigurare venită din partea Suveranului, era un balsam de alinare pentru locuitorii acestei nenorocite provincii care trecuse prin focul și sabia unui cumplit război, ura de neam, prigoniri de lege, toate irecuse și toți cu credința neclintită în guvernul nostru și în legile Statului Român priveau cu încredere într-un viitor fericit.

Entuziasmul cu care au fost primite ostirea română și autoritățile publice, când au călcat pe pământul Dobrogei, nu se va uita nici o dată pe unde trecea armata, lumea fărăosebire de lege și de neam ingenunchia înaintea ei sărutând *steagul român* și încheștându-se de el cu tărie, semn neîndoelnic, că în el își pusese toată nădejdea și că nu voia să se despartă de el nici o dată.

O dată liniștea și pacea intrată în căminul nostru, urmează opera de organizare, o operă grea care reclamă cercetări adânci asupra realității situației a acestei provincii și a nevoilor ei.

Era firesc lucru ca o populație de 200.000 locuitori, compusă din vre-o 10 naționalități și mai tot atâtea religii, cu deprinderi și interese contrare să fie pusă sub un regim de guvernare excepțional, un regim care să servească interesele locale și interesele Statului și să pregătească în același timp pentru a intra cu totul sub legile comune ale patriei, ast-fel s'a inovat un sistem de administrație ad-hoc pentru Dobrogea.

Administrația județiană și comunală, armată, justiție, totul în fine s'a alcătuit pe alte baze, legile financiare însă nu au suferit nici o schimbare, aplicarea lor însă s'a făcut adese ori cu o asprime și neîndurare care a întrecut ori-ce margine.

Legea din 1882, care regulează proprietatea imobiliară în Dobrogea făcută în pripă fără studii serioase prealabile și fără nici o altă preocupare de cât interesul fiscal a fost un prilej de nesfârșite abuzuri.

Acestei legi se datorește că astăzi în Dobrogea sunt peste 20.000 tătari și turci, ajunși în stare de proletari agricoli și tot ea a împedat expansiunea elementelor române prin părțile locuite de elemente străine.

Aceasta o vom dovedi mai la vale.

Dacă la început era un interes public, dacă era o rațiune de stat ca Dobrogea să fie guvernată de un regim excepțional, astăzi după 18 ani trecuți de experiență și de încercări mai este oare un motiv serios, vre-o rațiune care să impună regimul de până acum?

În tot acest interval nu s'a schimbat întru nimic situația Dobrogei din ceea ce era în 1878!

Ne găsim oare astăzi tot în starea în care ne aflam în momentul anexării?

Relațiile economice din ce în ce mai strânse și mai frecvente între țară și noi, mai cu seamă după construirea podului peste Dunăre, impoporarea Dobrogei, în ultimii ani cu elemente rurale românești, afluența atâtor mari proprietari și diferiți comercianți din țară, atâtea așezăminte culturale care funcționează de la anexarea provinciei, n'au schimbat întru nimic situațiunea morală, materială și culturală a Dobrogei.

A afirma că lucrurile stau și astăzi ca în 1878 ar fi să negăm credința, ar fi să tăgăduim cu intenție adevărul, ar fi să vestejim autoritatea statului și desțoinicia guvernelor lui.

Dobrogea nu mai este astăzi ce era în 1878.

Condițiunile economice și culturale s'au schimbat cu totul.

Regimul actual de guvernare nu numai că nu răspunde la trebuințele de azi ale provinciei, dar este o serioasă piedică dacă nu chiar o primejdie pentru romanizarea definitivă și propășirea provinciei.

La o stare nouă de lucruri se impune un regim nou, legi noi.

Necisitatea schimbării regimului actual din Dobrogea, face obiectul memoriului de față.

În mod clar și lămurit vom arăta neajunsurile sistemului administrativ ce ne guvernă. Începem mai întâi cu:

COMUNA

În timpul dominațiunii otomane nu exista în Dobrogea comună în înțelesul în care există în statul român.

Luând în stăpânire Dobrogea, guvernul român a înființat comuna pe bazele celei din țară cu următoarele modificări: un singur colegiu, cens pentru a fi alegător, numirea primarului de către guvern din sânul consiliului și numirea celorvați consilieri tot din partea guvernului pe lângă cei aleși de cetățeni.

Cu asemenea lege comunală care da

guvernului și prin urmare reprezentantului său din localitate puteri discreționare s'ar fi putut aduce comuna urbană și rurală din Dobrogea într-o stare de prosperitate, care ar fi întrecut ori-ce așteptare, dacă cei puși în capul administrațiunii și-ar fi dat seama de chemarea lor și ar fi priceput adevăratele interese publice ale acestei provincii.

Să explicăm și să dovedim:

Începem cu comuna urbană și în special cu orașul Constanța, capitala județului.

Pe mâna cui sunt date interesele acestui oraș, primul port al României, pentru care statul jertfește peste suma de 50.000.000 lei? Cine conduce destinele lui?

Consiliul comunal al orașului Constanța, se alcătuiește din 9 consilieri, dintre care 6 aleși de cetățeni și trei numiți de guvern, dintre acești 9 membri numai 2 sunt români, restul străini de origine; mulți din ei nici nu știu românește.

Cine compune corpul electoral? abia vre-o 280 alegători din 10.000 locuitori cât este populațiunea Constanței.

Această desproporție între numărul restrâns al alegătorilor și populația orașului o decreteează art. 50 din legea organică a Dobrogei, care impune un cens minimum de 30 lei pentru a fi alegător. Cu rânduiala aceasta toți românii stabiliți în Constanța, funcționari mici, meseriași, ostași liberați, etc. etc., nu sunt alegători în consiliul comunal, ei sunt considerați ca străini în propriul lor pământ, pe care l'au răscumperat cu singele lor și al fraților și părinților lor.

O altă enormitate și mai revoltătoare: un funcționar care este alegător comunal în țară îndată ce e chemat de stat în Dobrogea, cum trece Dunărea, pierde imediat toate drepturile ce avea, dacă din nefericire n'are censul de 30 lei.

Afară de această piedică pusă de lege pentru a deveni cine-va alegător la comună, mai sunt și alte neajunsuri și abuzuri, cari fac imposibil accesul românilor la drepturile comunale de aici.

Prin art. 3 din citata mai sus lege se zice: toți locuitorii din Dobrogea, care în ziua de 11 Aprilie erau otomani, devin și sunt cetățeni români.

În puterea acestui articol devin cetățeni români numai locuitorii din Do-

Dobrogea, iar nu și din întreaga (țara) Turciei și din întregul Orient; dar fiindcă legiuitorul din 1880 n'a fost destul de prevedător ca să fixeze un termen hotărât până când se pot re-intoarce în Dobrogea locuitorii plecați din cauza războiului; autoritățile comunale conduse de sentimente lesne de înțeles și fără a fi împedecate de cei în drept a le controla, înscriu în fiecare an în listele electorale ca cetățeni români pe oricine se presintă cu o mărturie subscrisă de trei orașeni, prin care se atestă că era cetățean otoman înainte de 11 Aprilie 1877 și cu chipul acesta de 18 ani trecuți, nu se mai isprăvește reintoarcerea cetățenilor Otomani în Dobrogea și nu se va isprăvi nici o dată, dacă nu vor lua măsuri serioase, iar consiliul comunal în cap cu primarul, fabrică mereu la cetățeni români în fie-care an. Tot ce nu mai încălzește soarele în Orient și nu mai iu-cape fanarul și Stambulul, se scurge diluic în portul Constanța și ia loc în rândurile cetățenilor români, iar românii de obârșie și de sînge, care s'au așezat aci, sunt tratați ca străini; fiindcă nici legea, nici organele administrației locale nu'i apără.

În disprețul dar a tuturor legilor și spre nesocotința autorității statului și a intereselor sale cele mai înalte, consiliul comunal din Constanța în frunte cu primarul a deschis pe față o fabrică de încetățeniri și organele locale ale guvernului nu se mișcă, nu iau nici o măsură, e de neînțeles această apatie și lăncezeală.

În asemenea condițiuni întocmindu-se colegiul electoral comunal și față cu dispozițiunile art. 50 din legea organică a Dobrogei, este peste putință ca în consiliul comunal să pătrundă elemente sănătoase, destoinice, culte și cu simțiri românești; majoritatea o vor forma tot-d'auna cetățenii eșiți din fabrica primăriei de Constanța.

Tot acestor cauze se datorește că acest oraș este cu desăvârșire lăsat în părăsire în tot ce privește edilitatea publică; lumea pierde de sete, sau e nevoită să bea apă din puțuri constatate unele din ele ca vătămătoare sănătății, rău întreținute, numai câte-va strade din centrul și Bulevard, sunt mai îngrijite și acestea numai pe timpul băilor spre a înșela pe călători în privința bune gospodării a orașului.

Cine vrea să se convingă de adevăr

să poftască acum iarna la Constanța și să vadă noroimul și murdăria în care zace acest oraș. Iluminatul este o adevărată batjocură, centrul are câte-va opaite, iar mahalalele nu cunosc încă invenția felinarelor.

De vre-o trei ani se agită chestia înființării unui foburg românesc; continuu și cu o perseverență diabolică, consiliul comunal se pune de-a curmezișul pentru a zădărnici realizarea dorinței unanime a românilor care vor să se statornicească definitiv în Constanța; sub diferite pretexte, de și având aerul că împărtășește în totul ideea înființării unui cartier românesc, chibzuesc, cântăresc, revin asupra hotărârei și tot pe loc stau.

Nu place majorității consiliului ca românul să prindă rădăcina în primul port al României.

Situațiunea comunei rurale nu este mai de invidiat.

Autoritățile comunale, consiliul și primarul nu sunt de cât niște umbre care se mișcă la porunca sub-prefectului; toate veniturile lor se cheltuesc fără nici un rost, nici o îmbunătățire, nici o lucrare de folos nu se face; se plătește notarul, se plătește primarul, perceptorul și vătășii alt-ceva nimic, dar absolut nimic, ba de multe ori, aceștia sunt niște asupritori fără milă a bietilor locuitori; arhiva justiției penale stă martoră la această.

(Va urma)

Tipografia

„BUCIUMULUI ROMAN“

G. TH. CODRESCU

Galați.-Strada Domnească.

ATELIERUL este asortat cu caracterele cele mai moderne, efectuează ori-ce lucrări atingătoare de această artă, prompt și în condițiunile cele mai avantajoase.

Posedă cele mai sistematice mașini.

Efectuează. Cărți didactice, Jurnale, Reviste, Circulări, Borderouri și Compturi. Scrisori comerciale, Cărți-adresse, Etichete, Note de comandă, dondici à Souche, Registre, etc.

100 Cărți de vizită lei 2.